

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De iustitia et iure - Cod. Ettenheim-Münster 197

Bach, Iacobus

[S.l.], 1636

Sectio V.

[urn:nbn:de:bsz:31-117148](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117148)

SECTIO V

Alia quaestiones de obligationibus Rei in Iudicio.

Quaeritur primo: an Rex liceat per appellationem iudicium declinare.
Supponimus aliud esse supplicare, aliud vero appellare. supplicans
est patet sententiam, facta iuxta secundum rigorem legis, et sup-
pliciter orat, ut, si fieri potest, rigor legis temperetur aut se diligentis
inposita sententia mitigetur. qui a appella regulariter negat
sententiam esse iustam, idcirco recurrit ad superiorem, ut ab eo revocetur.

Hoc supposito dicendum est primo iudicium esse reo sup-
plicare etiam si sententia fuerit iusta & iudicis supremi, dummodo sup-
plicatio fiat ex causa intentione ad differendam vel subterfugi-
endam executionem sententiae iustae, sed ex causa rationabili ex qua secundum
arbitrium prudentis Doctoris potest rationabiliter et licite temperari vel
revocari, sicut e. praeterea supremus potest aliquid ex rationabili causa
temperare rigorem legis, ut videmus disputatose precedenti, & magis
habeat potestatem per supplicationem illud temperamentum petere.

Dico 2do. Quando reus rationabiliter existimat
se iniuste a iudice gravari, licite potest ad alium superiorem iudicium
appellare. Ita S. Thomas in praes. q. 69. art. 3. et alij couiter, et
habetur ex cap. ois operis et ex c. appellansem 2. q. 6. fun-
datur a. in iure naturali defendendi se ab iniusto gravamine,
appellatio est. et tutela et defensio licita contra iniustam sententiam.
Habetur a. Narany in man. cap. 25. n. 15. ut potest licite appellare
a sententia, si requiritur sententia sit iniusta secundum allegata et probata,
sufficit quoque potest coram superiore obedi iniusta secundum allegata
et probata.

Dico 3tio. Quando rex a iudice de iudicio
sententia contra se lata, non potest licite appellare, ea quae sunt ductus, quo
favore vel alia via illicita revocetur vel impedatur. videtur
Narany ubi sc. n. 39. et Thomas Sanchez dicto lib. 6. consil. cap.
q. dub. 2. per hoc est violatur obedientia, impeditur executio ius-
ticiae, irrogatur iniuria iudici taxando eius sententiam, et multo
maior aduersario, cuius iudicium impedit appellatio, turbatur Rex,
nam timore harum appellationum iudices frangentur in rei maneris
executione

executione languent. Quarta in frequentis et mortalem hanc 104.
culpam in causis civilibus, quam criminalibus, in quibus regulariter
reus non appellat ex parte alicuius corrupti iudicium, sed quia aliqua
remissionis vel temperamenti sententia, nec facile damnando et pecca-
ti mortalis, tunc et. parva aut nulla fit iniuria fieri a quo
appellat, sed. ut sciunt non ideo est iniustam sententiam, illis ad rigo-
rosam, cum quae intra ipsos terminos iustitiae potest etiam et
summum et medium et infimum. Ad verum et quomodo Religi-
one de iure civili et vel aliis specialibus privilegiis prohibita sit ap-
pellatio ad alios superiores maiores, licet non prohibeatur reus per
modum querela, late tractat Thomas Sanchez lib. 6. de regularitate
cap. 2. a num. 101. et Suarez tom. 4. de Religione tract. 8. lib.
2. cap. 11.

Dubitatur Deo: utrum reus ad mortem damnato
liceat se defendere quacumque via. R. vel in se damnatus est,
vel iniuste. si iniuste, non potest defendere, ut constat ex illo ad
Rom. 15. qui potestati resistit. Per ordinem sensus, qui a
resistentibus tibi damnationem consequuntur. Ratio a. e. quia
Iudex hic huius ad exequendam sententiam et non potest resistere in pro-
hibere, alioquin daretur bellum iustum ex utraque parte, scilicet
et ignorantia, quando vero sententia fuit iniusta, raro est in-
quendum, nam vel fuit verba secundum allegata et probata,
licet in veritate reus sit innocens, vel fuit contra allegata et
probata et de modo iniusta. In hoc Deo casu licitum est resistere
reclusus gravi scandalo. Ita S. Tho. in 2. 2. q. 69. art. 4.
loto 5. de iustitia q. 6. art. 4. siluab. verb. accusatus d. 10.
Covarr. lib. 7. 1. varianum cap. 2. n. 12. Sanchez dicto
lib. 6. consil. cap. 4. dub. 17. et alij oes, quia sententia iniusta nulla
imponit obligationem et sicut reclusa illa sententia iure naturali poterat
reus se defendere, poterit etiam illa sponte, nam in executione
illius sententiae Iudex hic se sicut persona privata et habet ei re-
sistere.

In primo a. casu quando sententia est iniusta, secundam
allegata et probata, multi dicunt reum non posse licite resistere. Ita
loto ubi ha. Lessig cap. 25. dub. 4. n. 39. Pasquet j. 2. q. 174.
cap. 1. Sanchez loco citato. Covarr. ubi supra n. 13. Mansueti ubi supra
dub. 5. quia tunc Iudex licite imo ex debito insequitur reum, da-
rum. et est obligare Iudicem ut reum insequatur a quo licite
potest occidi iuste se defendendo. Affertur etiam de Lessig pro hac
sententia S. Tho. 2. 2. q. 69. art. 4. sed immerito, nam solum loquitur
de

de sententia iudicis cui dicit reum non posse resistere.

Alii ergo dicunt per se loquendo posse reum licite resistere in illo casu et defendere. hanc tenuit Victoria et tenent etiam alij iurida, quos adducit Guarrunias ubi in Banner in p. 1. q. 4. et eandem amplectuntur Theologi alique doctissimi de hoc consulti. Probant per primo, quia iudex inquit solum tunc licite ex presumptione. Et qui scit veritatem potest agere resistere, sicut quando iudex errat in persona malefactoris et vult interficere. Petrum loco Joannis, per Petrum defendere. 2do qui inuaditur a furioso potest eum occidere, licet furiosus non peccet. Et qui inuaditur a furioso ignorante, veritatem et iocundo non peccante, potest etiam ab ipso se defendere. 3tio Princeps qui iniuste ab alio Principe iustante, se habere iustam causam belli, licite se defendit si sciat reuera se non esse dignum tali inuasionem. item milites occisores suo Principi et iustantes se habere iustam causam belli occiduntur licite, ab aduersarij scientibus bellum non esse iustum. Et similiter nos in isto casu poterit defendere tam contra ministros Subitana, quam contra iudicem emittentes se habere bellum iustum contra reum, si tamen reus ipse sciat periculum veritatem se esse innocentem.

In hoc certum primo videtur posse reum in predicto casu non solum fugere, et condiscere se in loco tuto, sed etiam in armis et minus ducem ipsum et ceteros ministros fortiter ne accedant, impellere etiam ministros quo elabatur ex ipsorum manibus, hac et oia sine eorum nocimento, funt, praeterea loquendo de defensione et residentia cum eorum damno, videtur michi probabilis. 2da sententia cum duplici limitate. Crimen in residentia fiat sine graui scandalo, quod quidem in hoc modo fatalis potest contingere quam in alijs. 2da quod reus quantumvis innocens non resistat eo modo quando primo comprehenditur a iudice et eius ministris, nam licet iudex non possit punire innocentem, potest tamen comprehendere innocentem interuenientibus iudicibus, et sicut se habet culpa ad poenam, sicut se habet iniuria culpa ad comprehensionem. Et resistens comprehensioni veniens iudicis procedenti iuste factus est et male, sed ideo iniuste resisteret.

Ad fundum prima sententia respondetur facile ex dictis, in hoc casu dari quidem bellum iustum ex vtraque parte non per se sed per accidens tamen ignorantia quam habet iudex de innocentia rei, quare non mirum est, iudex ex illa ignorantia obligetur ad inseguendum illum a quo potest licite occidi, sicut milites obligantur saepe ex obedientia cui Principi ad bellum aduersus illos a quibus

a quibus potest licite occidi, eo quod bellum iudicialiter sit iniustum. 505.

Dubitatur 3tio: an reus potest hinc e carcere fugere. Prima sententia vixit negat quando iuste detinetur, quia facit contra obedientiam debitam iudici. Ita Ioannes Maior in 4to f. 15. q. 21. quatuor aliqui de eius mente dubitent.

Alii dicunt pro eodem oed fugere, si tamen rumpere vincula aut effringere carceres. Alii dicunt utrumque licere quando timetur sententia mortis vel mutilationis. Alii dicunt licere ante sententiam sed vero post sententiam. Auctores vide apud Lessiam in ptes. sub. s. Salas de legibus disp. 15. sect. 7. num. 87. et segg. Sanchez dicto lib. 6. consil. cap. 4. dub. 7. et segg.

In hoc puncto in primis dicendum videtur reum, qui iuste requiritur et comprehenditur, non esse vim inferre custodibus vel ministris iustitiae, ut eorum vincula effugiat, atque ideo nec potest eos ligare vel os illis obstruere, ne clament. Ita Soto s. de iustitia q. 6. art. 4. ad 2. si tamen est vis vel quid simile, si fugiendo traheret se post se caperet custodem ipsam tenentem.

Deinde potest ex carcere fugere iure ante iudicium post sententiam, si timet mortis vel mutilationis poenam, hoc est contra se ferre, et puniri in rebus in quibus singulis sit ad tuendam suam vitam et procurandam eius conservacionem, quare non est iusta humanam correctionem praecipuum illud obsequans ad non fugendum sed ad expectandam mortem vel membrorum mutilationem, licet et in aliquo a causa extraordinaria boneatur civis propriam vitam exponere pro communi Regiae salute, non tamen regulariter et in generalibus casibus.

Tertio idem videtur dicendum quando debet subire aliam poenam gravem similem. exemplum est sit de damnatione ad trivernum quae etiam videtur poena gravissima. Item si damnentur ad verbera, hoc est, si poenae valde graves. An vero illi qui iam est in trivernibus, potest inde data occasione fugere, negat Vasquez in 2da disp. 174. num. 7. cum alijs multis, quos affert Sanchez lib. 8. de regularibus cap. 8. n. 16. Probabiliter tamen affirmant Leges, Prouba, Banner, Escosma, et alij quos affert et sequitur idem Sanchez ibi, est enim intolerabile illud praecipuum, scilicet et si damnentur ad patienter ferendam illam poenam, sicut ad patienter ferendam mortem vel flagellationem.

Quarto quando licet fugere licet etiam regulariter non perire et effringere vincula, et carcerem possedere parietem et similia. Ita Soto ubi supra. Navar. in man. cap. 17. n. 105.

et cap.

e cap. 25. n. 38. & alij coniter, q̄a cur licita e fuga, siet
 etiam remouere impedimenta ad fugam, neg. e. in hoc reuidit
 foariter iudici, sed fugit periculum, sicut qui damnatur ad bestias,
 p̄t defendere se a leonibz eos occidendo, hoc e. n̄ e resistere iudici,
 sed fugere mortem quam ip̄s. dicit tñ regulariter hoc licere,
 q̄a aliquando damnatur, q̄a sequitur Reipubl. vel custodia ex carceris
 effractione, p̄t de peccato magna ut debeas preferri damno privato
 istius rei, cuius fortasse n̄ h̄t intereſt fuga ut possit eam cum
 tanto eor aliorum detrimento procurare.

Hinc assertioni opponuntur leges civiles statu-
 entes penas grauissimas in effractores carcerum, ut in l. j. ff.
 de effractoribz & exilatoribz, ubi imponitur poena capitis, et alibi
 imponuntur alia poena. Quod ius eas leges fortasse ortum
 habuisse a senentibz certam contrariam, p̄t scribit n̄ ut licita
 carceris effractio. Sed eas leges quoad poenam capitis vel moti-
 lacem e. inuidias atq̄ adeo n̄ e. in usu, quas alias vero poenas
 mitiores admitti possit v. g. quoad flagellacem, hac e. n̄ tam eſt
 poena in vindictam criminis, quam error ne iterum audeant
 p̄a facere, sicut P̄ns punit seruum fugitiuum, qui tñ iuxta
 probabilem sententiam p̄t aliquando licite fugere, nam ille n̄ e
 punitio proprie dicta, sed e. modo, coercendi & reprimendi seruum
 ne iterum fugiat, sicut equum baculo percutimus quando, eo cecidit
 ne iterum labatur n̄ in poenam proprie dictam, sic P̄ns sicut
 p̄t seruum vindic. magis certe exhorre e. vinculis strictionibz re-
 tinere, sic p̄t eum verberare n̄ in poenam, sed ut verberum metus
 seruum vinculorum loco contineat ne fugiat. si etiam iudex
 p̄t eandem eam p̄t verberare ream fugitiuum e. carceris effracti-
 onem, ut metus verberum quasi vincula reum contineat ne fugiat.

Quae & similiter poterit iudex minari reus mor-
 tem si fugiant, n̄ in poenam, sed ut metus future mortis eos pro-
 hibeat e. n̄ teneat nec carcerem effringant. Negatur sequelo, q̄a
 eſt ille metus cuius iudex ad coercendum seruum v. g. ne fugiat,
 quando malum p̄t infligitur n̄ excedit potestatem P̄ni sicut pot̄
 vinculis tenere seruum ne fugiat. pot̄ itaq̄ P̄ns, si timet
 fugam serui, eum in carcere vel in vinculis tenere, n̄ tñ pot̄
 ea pedes vel manus abscindere ne fugiat, hoc e. excederet
 potestatem P̄ni. p̄t ergo similiter minari reus alio malum
 aequalens illi carceri vel vinculis si fugiat, ut metus illius
 mali quasi concedes e. vincula eum contineant, neg. e. plase
 pot̄ fugam verberau. seruum, quam ante fugam eum in vin-
 culis

calis tenere, imo tolerabilis & rarius qd illud primum Dicitur j. 6.
licet quam quod eadem, neutrum ergo excedit Dni potestatem.
sic etiam Dux potest, quando timet de fuga delinquentis, cum aperi-
tori & duriori carcere continere in subterraneo loco, manibus
pedibusq; ligatis, n̄ tñ potest eum occidere vel mutilare ne fugeret.
Similiter ergo poterit tñtè aequivalenti eum in carcere contrahere,
melius &. cum res agitur qd̄i mitiorem carcerem h̄t sine vinculis
& incommodis illis & post fugam flagellaret, nam ipsamet
aeritas carceris durioris videretur terribib; aequivalere, n̄ ergo
perdit potestatem Duxius qd̄i p̄sentat fugitivum n̄ ad p̄sentem,
ad ad deterrendum & continendum reum suaviori modo ante ip-
sam fugam.

Hinc oritur duplex difficultas. Prima: an reus qui
fugit rupto atq; effracto carcere, atq; hac occasione ab delinquentis
fugiant, teneatur ad damna quæ hac occasione actorib; vel Rei
publicæ obveniunt. Qd̄ negatur, q̄a reus vitatur iure suo, illa
p̄a. damna sequuntur per accidens & prater eius intentionem, ubi
impetret castros qui negligens fuit in custodiendo. Ita Lessig n. 38.
Halonig in p̄res. p. 59. art. 4. Salas ubi s. n. 9). Saly com-
muniter.

2da difficultas hinc similis est: an reus tene-
atur reus ad reparandum damnum ruine parietum vel rupturam
carceris a se factam. Negant aliqui consequenter ad proximam
dicta. Ita Binner in p̄res. eius sententiam probabiliter dicit Manders
in p̄res. dub. 5. & quidem in eodem restitutionem n̄ esse in usu
fatur Lessig de h̄o dub. 5. n. 37. Quis tñ sententia affirmat
p̄cipue ad restitutionem, quam sequitur idem Lessig, & alij cõsentes,
q̄a illud est damnum directe intentum.

Ratio potissima huius assertionis demonstranda, vi-
detur ex alio principio in meo de restitutione, nam si Respubl.
indiget v. g. domo tua, eamq; oportet diruere ad bonum eorum,
teneatur si p̄t solvere tibi tantum pretium. Similiter si ego
indigeo tuo quo ad fugiendum hostes & mortem, teneor solvere
tibi eius pretium, qui & p̄t emere, n̄ cenetur habere, nisi
accipiat gratis rem quæ indiget. hic ergo qui opus h̄o des-
truit carcerem publicum ad fugiendam mortem, videtur saltem
teneri ad obligandum se tantum ad se reparandum dampni vel soluti-
onem pretij si potest, cur & debet gratis accipere qd̄i p̄t p̄ter-
tis habere, illa. a. alia damna, quæ proveniunt ex fuga, alio-
rum, n̄ tenetur ipse reparare, nam respectu eorum volens
se h̄t

scilicet permissio, nec que ubi ea vultur, sicut qui ad fugien-
dum in extrema necessitate, ab hostibus imminentibus aliter
equum Petri, si teneretur solvere damna, que Petrus fortasse
ea de causa per accidens incurrit, sed solum pretium equi, quem
in illa necessitate, potuit emere quicquid inde sequatur.

Hinc dicendum videtur quibus casibus de reor
quasi potestatem fugiendi ante vel post sententiam, et notat Esrig
cum coram dicto sub. 3. n. 21. rati. e. eadem probat ante
sententiam vel post illam, cum fundatur in vii. naturali tenendi pro-
prium vitam vel personam quando sit sine iniuria alterius.

Excipitur primo ille qui iuramento promittit
manere in carcere, et qui em quando carcer est iustus, et poena
que timetur etiam si iusta, oes conueniunt obligare iuramen-
tum manendi vel rediendi ad carcerem, quamuis aliqui dicant
relaxationem illius iuramenti esse concedendam quando timetur poena
mortis et naturale conservanda vite ius. Ita Ludovicus Lopez
et alij quos refert Thomas Sanchez lib. 3. in decal. cap. 11. n. 26.
si in ipso cum coram negat, quia est iuramentum iustitiam in fa-
vorem Dei sine ulla iniuria aut tuppitione ex parte potestatis.

De carcere et poena iniusta varia est sententia an obli-
get iuramentum si fugiendi vel rediendi ad carcerem, quas
referunt Sanchez in 1. et lib. 6. consil. dub. 16. Suarez tom. 2.
de Religione tract. de iuramento cap. 10. Estius infra cap.
42. dub. 6. Vasquez in prima 2ae disp. 174. cap. 5. Salas
de legibus disp. 15. sect. 7. n. 95. Prima sententia negat obli-
gere iuramentum quando carcer est iniustus. hanc tenent plures
quos offert Sanchez ubi n. 26. 2da sententia limitat prohibitionem,
ut solum habeat locum quando timetur poena mortis iniusta aut mutila-
tionis. hanc tenent multi Jurista apud eundem Sanchez n. 27.
3ta sententia idem docet quando timetur periculum iniuriam
in persona. 4ta sententia extendit ad casum quo timetur iniuriam
periculum etiam in re familiari, vel in fama, et hoc sine
carceris sui generis iustus, sive iniustus. hanc tenet Vasquez n. 24.
et 25. Quinta sententia tenet obligare iuramentum si carcer
est iustus, licet timeatur poena iniusta. hanc tenet Navarra
in man. cap. 12. n. 13. Denique alij aduocant eum qui timet
mortem iniustam, si tamen non tenet, sed nec potest licite resistere ad car-
cerem, quia hoc est offerre se temere morti. Ita Vasquez loco citato.
et alij apud Sanchez n. 25.

Inter

Inter has sententias probabilis mihi e regulariter loquendo 107.
illud iuramentum obligare quando n relaxatur etiam carcer
Et iniuria e poena etiam iniuria timentur. hanc tenent ho-
gely, Situel, Tabiena, Armilla, Tolerus et alij quos offert e re-
quisitur Sanchez n. 32. Suarez, Lessy, e latas lewis cith. Pth.
qa hoc iuramentum e de re licita, iuramentum a de re licita
prohibitum in gram terij obligat e. Maior pth. qa licet ille alius
peccet retinendo vel puniendo iniuriam innocentem, que tñ innocens
n peccat per mittens se retineri vel puniri sicut etiam latro vel
vurarius peccans emendo aliquid vel viuras, tu tñ n peccat
soluendo viuras vel dando latroni rem tuam, atq; ideo iuramentum
de soluendis viuris obligat, vt declaratur in cap. debitorum de iure
iurando, e fatentur des cum s. Thoma infra q. 89. art. 3. qd
idem dicendum e de iuramento latroni ob motum e iniuriam pres-
tito dandi ei pecuniam pro redemptione vite. Qad a. a pri-
ori e, qa licet latroni vel vurario nullum ius acquiritur, de-
bitum tñ religionis e reuerentia erga Deum petis, vt quoties
eam affering in te dem e fiduciosorem nra promissionis quan-
tum in notis fuerit, n reddam eum testem falsum vel fide-
iurorem fallacem, hoc e. redundat in contemptum diuine
maiestatis, quare licet viurarij teneatur ex iudicis restituere
vel n acceptare viuras, tu tñ qui iurasti teneri eas offerre, qa
reuerentiam iuramenti e similiter in presenti qui iuravit n
fugere, ex carcere iniurto, licet nullum det ius carceri vel tñ-
ranno, tenetur tñ qa reuerentiam iuramenti n fugere vel redire.
¶ Det Vargas negando conseq. qa solvens pec-
cunias latroni vel vurario exerceat vix virtutis scilicet redi-
mere vexatōem, qui vero rediret ad carcerem n redimeret vexatōem
sed potius offerret se iterum vexatōi iniurte a qua iam erat liber.
Hoc tñ discrimen n videtur satis accommodari in casu pro-
senti, nam vel consideratur solvens pecunias latroni quando
iuravit e promissis soluere, vel quando actu soluit. e qui
dem quando iuravit tunc fatetur iuramentum deservire ad
redimendam vexatōem ne decidatur, e hoc etiam modo qui iura-
vit redire, in carcerem illo iuramento redimit vexatōem ini-
quam, qua impeditur ne eat ad expedienda sua negotia e ad
videndos suos ante mortem. si vero solvens pecunias congi-
teretur quando actu cas soluit, tunc n magis redimit vexatōem
quam qui redit ad carcerem qa iuramentum, supponim e. n
e. iam in potestate latronis nec in periculo vite nra solum
implet

implet qd promissit ad redimentam vexationem. si ergo qui venit
ad carcerem, licet tunc, quando redit, n̄ redimat vexationem actua-
lem, tunc tñ implet qd promissit cum iuramento ad redimentam
vexationem & nulla ē disparitas in utroq; casu.

Obijcit Vasquez, qd n̄ obliget iuramentum debet
id qd iuravit, ē tale, ut possit ē actus alicuius virtutis, redire
a. ad carcerem vel manere in illo in praedicto casu n̄ ē actus
virtutis, cuius enim ē n̄ patientia, qd n̄ ē actus patientia,
ultrò se sine cōa morti offerre. n̄ item ē actus fidentia, qd
tyranno n̄ ē servanda fides in iis quae iniuste petit. Et ille,
n̄ ē actus virtutis, sed potius vitij, e. e. prodigalitas quam vite
proprie. Qd quicquid sit de maiori, quae fortasse ē falsa,
negatio mixorem, ille e. ē actus malitiam virtutum, nimirum
fortitudinis, patientia, veracitatis, ad quas pertinet se exponere
periculis cōa iusta qualis in praesenti datur. Quia a.
iusta ē virtus publicae, qd si cuiusmodi promissiones n̄ possunt
iuste e. hinc inde impleri, n̄ possunt hōies se redimere suam in-
iustam vexationem quādo iniuste vexantur, nullam e. aliam
viam hnt nisi obligare suam fidem ad aliquid faciendum.
Si ille, qui accipit mutuum sub vris redimit suam vexationem,
atq; deo prudenter promittit solutionem vtrius, qd maius malum
e. carere, nunc pecunia necessaria, quam solvere postea vtrius
debitas. n̄ ē ergo prodigalitas ille promissio, neq; etiam solutio,
qd si solutio n̄ possit honeste fieri, promissio ipsa n̄ deserviret ad
inveniendum mutuum. Sic etiam quem latrones volunt occi-
dere, si prudenter promittit pecunias pro redimenda vita,
& si postea prudenter solvere. deniq; eodem modo qui detin-
etur in carcere ne possit sua negotia vtiliter exquirere & res suas
componere ante mortem, prudenter promittit tantum e. pruden-
ter & observat promissum, nec sine cōa offert se periculo, sed
cum gravissima cōa, qd nimirum necesse habebat exire, ad hoc a.
necessaria erat promissio e. per quam n̄ se constituebat in dese-
riori statu, cum iam eēt in carcere, occidendus, ad hoc a. ut pro-
missio eēt utilis, oportet qd des sciat ex tali promissione oviri
honestatem alicuius virtutis exercenda in isto vobu, alioquin pro-
missio eēt inutilis ad finem intentum & de primo ad ultimum
n̄ offert se periculo sine cōa sed cum gravissima cōa, consideratur
e. ille vobu n̄ ut qd sit postea, sed ut ponatur in cōa eo tempore
quo iam hoc erat in eodem vel maiore periculo, ut sic a. n̄ sit
sine cōa sed prudenter e. cum magna cōa, quare n̄ mirum si
possit

post se. magis iuramenti cum secundum se. et etiam alij licitus 108.
& honestus ob fines proporetos.

Præterea in conditione regulariter obligare illius iuramentum, quod aliquando non obligabit, tunc scilicet quando iurans non existimabit tantum esse periculum, cognito. et postea periculo poterit postea fugere, vel non redire, quia ille casus non videtur comprehensus in prædicto iuramento, ut notat Suarez ubi supra n. 16. Sanchez n. 39.

2da exceptio a regula vtriusque supra posita de eo, qui damnatur extra iudicium, ad manendum in carcere perpetua, nam licet alij, qui solent esse in carcere tunc custodia, possint licite fugere, non tamen ille, cui carcer iniungitur per sententiam iustam in poenam. ita Soto, Valentia, Pasquas, Caietanus, Aragonius, & Layrus & quos affert et sequitur Salas dicto disp. 15. n. 83. quia illa est iusta sententia cui reus teneretur parere. Alij tamen distinguunt de carcere perpetuo et gravissimo pro obsecritatem, rigorem, vel alias incommoditates, & ab hoc carcere dicunt rem etiam iniuste damnatum posse licite fugere, sicut etiam a trireribus. secus vero a carcere faciliore, qualem solent habere illi quos Inquiritores, condemnant poena carceris perpetui, ad eivmodi et poenam potest in consuetudine obligari reus, ut a poenam exily et similes. ita Sanchez dicto lib. 6. consil. 12. Lessy cap. 2. dub. 3. n. 39. Manders dub. 6. Salas ubi supra cum alijs.

3da exceptio a prædicta regula vtriusque religio, non licet secularis possit licite fugere ex carcere iusto, nec tamen contra religionem. ita Caietanus, Navar. Aragon. Salas. Barthelemy, Emanuel Rodriguez, quos refert et sequitur Sanchez lib. 6. de regularibus cap. 8. n. 12. & Suarez tom. 4. de Religione tract. 2. lib. 2. n. 10. quia qui quis sit de secularibus, religiosi tamen, qui se sua libertate privarunt, iam videntur remitti iura illi iuri quod possunt habere per fugendum ex carcere, sicut etiam se sponte obligarunt ad custodiam quæ est quasi quædam poena carceris perpetui.

Hanc tamen eandem doctrinam temperant primo, quando religiosi timeret poenam capitis et mutilationis, adeo et natae ius tuendi vitam et membra, ut nunquam illi videatur esse sufficienter remuneratum. 2do quando iniuste damnatus est perpetuo carcere. 3to quando licite damnatus est, sed motu iniusto executioni mandatur, ut si custos proprio motu denegat

denegat illi cibum, vestitum, vel alia ad vitam conservandam
necessaria, imo etiam inibi damnatus est ad perpetuum car-
cerem ita incommodum ut videatur esse damnatio ad mortem
paulatim rubeundam, potest licite fugere, sicut Suarez non alij.

An vero Religiosus inibi damnatus ad truces
poenae ab eis licite fugere, sicut in iure poenae saecularium, negat Sa-
nchez ibi s. n. j. b. q. n. h. Religiosus tantam fugendi li-
bertatem quam saeculares. Affirmat in Barboza in pres.
g. c. 9. art. 4. post 3. conclusionem, loquendo de poena gravi-
sima in curia, ita tamen ut fugiat si ut vagetur, sed ut adest
suum superiorem vel Pontificem petens veniam aut remis-
sionem aliquam, quae sententia videtur probabilis attentata gravi-
tate illius poenae, si quod eo ipso de Religioso ad illam poenam
damnatus, atque ibi subire eorum consuetudinem quod hoc de
iure fugere sicut alij possunt, quare hanc etiam sententiam defen-
dit Brande in prim. Dec. tract. 3. de legibus, disp. 13. n. 28.

Dubitat 4. to. utrum alij poenae inuare, reperi
inde detentum in carcere, ad fugiendum ex illo. Aliqua est
in hoc puncto in quibus res continentur. Primum de ministris
& officialibus iudicialibus si prout in facere, imo nec consilium aut
simulare, quia ex officio tenentur consilium bono publico &
inuare ad executionem iudiciali, aliquam eius quasi propto-
res Reipubl. 2do concedunt licere alijs quibus consilium
res sitam in his casibus, in quibus ipse reus potest licite fugere,
quod solum est unicuique consilium, id est ipse per se loquendo
potest licite facere, pertinet autem ad consilium obtemperare etiam
est insurrecere de modo quo potest facere, excedere vel vinculo
rumpere, &c. Sic res negant poenae alios inuare, reum
effringendo parietes, effringendo portas vel alia similia faciendo,
si est licet non licet effringere portas vel effodere domus
privata parietes, quanto magis domus publica, per de publica
potestas paterebatur vim & graviter offenderetur. Quamvis
ergo in reo per naturale ius conservandi seipsum licet id facere,
si in hoc licet alij quibus id non est necessarium ad sui conservandam
4to concedunt res poenae Principem condere legem qua prohibeat
ne aliquis reum periret ad fugiendum quae lex ultra eius &
vtilis nec supra horum vires. An vero de facto sit talis lex
in aliqua provincia, consulenda erunt iura antiqua

Quod est difficultas: an res, qui potest licite fugere,
possunt

pōnt alij, qui n̄ h̄ m̄m̄bri subitā dare, instrumenta ad fugam, 109.
 v. g. funes, limam, malleum, scales & alia similia. Duplex ē
 sententia, utraḡ satis coris. Prima negat licentia, ita toto s. de sub.
 g. 6. art. 4. Valentia in p̄ros. disp. 5. g. 15. p̄ncto q. Navarrae
 in man. cap. 25. n. 38. Tellez, lib. 5. cap. 6. Scaccia lib. 3.
 cap. 7. 2da sententia affirmat id ē licitum. hanc tenent Saet.
 in p̄ros. g. 6. art. 4. Fragonius ibi, Salomus controu. 3. Petrus
 de Ledema tract. 8. de subitā commutativa cap. 24. post 8. concl.
 Vasquez j. 2da disp. 174. cap. 3. Medina, Orizana, Sa, & alij,
 quos affert disp. 15. de legib. n. 92. Mandory in p̄ros. cap. 3. dub.
 7. Senig cap. 21. dub. 6. Thomas Sanchez lib. 6. consil. cap. 4.
 Dub. 10. quam sententiam probabiliorē existimo, licet contraria
 etiam probabilis sit.

Et a. omittis alij ratiō: q̄a ipse reus licite p̄t uti
 illis instrumentis ad fugiendum & t̄nt ego p̄m̄ consensu illius
 & arte intruere, sic etiam instrumentis requisitis ad fugam exer-
 guendam. Conseq. probari p̄t multis exemplis. Primo si aliquis
 p̄t ipse id p̄cipari in locu alieno, p̄m̄ ego commodare illi
 vicia & alia instrumenta p̄cipari, hoc ē b̄ ē p̄cipari. 2do
 si maritus p̄t licite in foro interno occidere adulterum, sicut
 p̄t in iudicio in foro externo, p̄t etiam alius n̄ solum hoc illi
 compulsa, sed etiam commodare, statim ad id faciendum, licet
 solum maritus p̄t licite occidere. Itio p̄nt de facto maritus
 solus p̄t impudice occidere ad alteros in delicto deprehensos, & qui
 dem licet alij simul cum marito eos occidens puniretur, n̄ t̄ p̄-
 niretur si solum marito dedit arma quibz ipse eos occideret,
 q̄a nimirum dabit instrumenta ad actum licitum in foro externo
 & similiter in nro casu licet aliquis peccaret effringens portas
 carceris simul cum reo, n̄ t̄ peccat dādo ei instrumenta
 quibz reus licite p̄t id facere. Ratio a. v̄t̄s ē a priori ē,
 q̄a ille qui conuenit solum mediate ad aliquem actum, qui p̄nt
 ab agente immediate per se loqui dō ē licitū, n̄ p̄t in ordine ad
 illum actum contrahere malitiam, nisi aliunde habet specialem
 prohibitionem concurrēdi etiam mediate.

P̄nt in p̄senti dari eiv̄m̄d̄i prohibitionem,
 nam sicut prohibentur coeteri ne p̄nt immediate cooperari
 reo effringēdi portas, ita prohibentur ne cooperentur mediate,
 casem ē. e. rāo. 2da in primis hoc agitur probare conti-
 nium etiam ē instructioem prohiberi eadem prohibitionem,
 q̄a t̄ n̄ concedunt auctores p̄ma sententia. Deinde agitur
 rector =

retorqueri potest in obis exemplis supra positis, in quibus prohibetur
cooperari immediate, non in mediate. Denique negatur eadem esse
ratio utriusque prohibitionis, nam qui cooperatur immediate
ipse quidem delictum sine iure ad faciendum, qui vero cooperatur
mediate non delictum ipse, sed hoc est eadem res ad alium qui hoc ius
facendi, in quo nulla apparet malitia, nisi aliunde. specialiter
prohibetur, iniuncta est ei correctio, rem alienam iniuncto
delicto, quam quidem malitiam ^{cooperatus} immediate delictum rem alie-
nam qui vero solum mediate, non contractat rem alienam, sed facit
eam contractari ab alio ~~ex~~ respectu cuius non est aliena, cum sit
ius ad eam delinquendam.

Quod vero etiam non cooperatores mediatim puni-
rentur a Magistratu, non probat eos peccare, nam et ipsi rei qui
licite fugiunt, puniuntur, et via quibus probaretur, author fuisse
fugam, consulendo et docendo modum fugiendi, etiam puniretur,
et tamen hi omnes non peccarent etiam contra primam sententiam, sed tamen
punirentur aliquam poenam moderatam, quae non tam sit in sup-
plicium proprium, quam ad coercendos coheros ne faciles eos
liberet et carceris custodia.

Haec tamen quae in locis dicta sunt, in aliquo in-
fortuna instrumento specialiter limitari debet, v. g. si fieret clavis
ad alteram portam custodiae publicae, quam non sit fortasse artifex
sine peccato facere, eo quod sit falsificans custodiam et clavam
alienam, sicut peccaret qui mittent rei ^{substitutionem} ~~substitutionem~~ saltam
Erinupis qua reus deciperet custodes et fugerent. Sed limi-
tanda est haec doctrina, ut non habeat locum in delinquente cuius fuga
perniciosa est, ut si est latro et grassator publicus vicarum, vel
carus libertas recideret in potestatem aliorum, quam etiam de
causa non videtur potest licite inlicari hereticum ad fugiendum ex
carcere et aliis similes.

Potes: an ille qui dedit instrumenta ad effrenan-
dos parietes, teneatur postea saltem ad restituendum parietem si res-
tituente ipse reo. Affirmant aliqui, quia ipse reus tenetur, ut videtur
et a fortiori reo non restituente tenentur alii qui dederunt instrumenta,
qui minus iuris habebant ad illam ruinam parietem caendam.
Probabiliter tamen videtur etiam si reus ipse tenetur, non teneri eos qui
licite dederunt iura ad fugam, sed hi nec tenentur ex re accepta,
ut constat, nec etiam ex iniuncta acceptione, cum supponamus eos
licite prohibitive auxiliari.

Dices: reus non tenetur ex re accepta, nec ex
iniuncta

iniunda acceptione, et tñ tenetur & similiter isti tenebuntur. 110.
 Et regardo conseq: qđ reus tenetur ex contractu vel quasi con-
 tractu, ut supra vidimus, debuit e. emere sibi implicite domum
 alienam sibi necessariam ad fugam, deo ex illa quasi emptione
 tenetur pretium solvere, illi. a. qui instrumenta dederunt, ne
 hoc quidem modo se obligarunt, ipsi. a. n. erat necessaria ea domo
 nec ipsi debebant eam emere, sed reus cui instrumenta dederunt
 ut domum quam licite poterat quasi emere & debere, potest
 commode debere, sicut si Petro licite accipiens sibi equum
 alienum ad effugiendum periculum seu decessu calcaria ad urgen-
 dum equum, n. deo tenens ad restituendum pretium equi Petro n.
 restituente, qđ tu n. tenetur explicite, vel implicite emere
 illum equum, sed solum dediti Petro calcaria quibz ipse melius
 vteretur equo quam poterat implicite emere. ita videtur dicen-
 dum in presenti.

Quæritur ult. an erum, qui detinetur in car-
 cere, ad debita, p̄is eodem modo iurare ad fugam. Si bre-
 viter, si reus poterat solvere & ex fuga peditur deterior cā creditoris,
 qđ inponitur periculo n. recuperari, vel saltem n. ita facile qđ n.
 debeatur, p̄cat qui debitorem adinat ut fugiat & quidem cum
 onere restituendi. ita Navarr. in man. cap. 17. n. 101. qđ illud
 p̄cipue se h̄t ac si adiges aliquem ad furandum, vel ad retinendum
 saluum, si vero debitor n. per se nec per alium solvere potest nec
 speretur p̄c, atq. deo iniunde detinetur in carcere, tunc licite pote-
 ris eum ad fugam iurare, ut tradit idem Navarr. ibid. cum con-
 nihil e. potest creditor qđ potest iuste ab illo debitore sperari, qđ
 si ea occasione creditores exigant debita, n. deo tenentur illis
 quicquam dare ad compensandum illud damnum, ut docet idem
 Navarr. ibid. tenetur tñ principalis debitor si postea ad pinguiorem
 fortunam venerit solvere custodi id qđ custos creditoribz soluit
 penus, nisi, hoc e. nihil aliud e. quam solvere prius debitum,
 ad qđ solvendum semper tenebatur principali creditori, tunc a.
 soluit custodi a p̄co creditor istud accepit. deniq. hoc idem
 dicendum e. gaudio debitor ut solvere & tenetur in foro ex-
 terno, si tñ tibi condet iuram in foro interno n. teneri, qđ ve-
 uera, illud soluerat hiet n. h̄t solutonis in foro, vel si alia
 de ead. excusatur in consilia a solvendo, tunc e. poteris etiam
 eodem modo eum ad fugam iurare.

Poteset etiam hoc loco tractari: an reus potest condem-
 nari ad numerandum venenum vel ad abstinendum a cibo ut fame
 pereat,

percat, & qui tenetur tunc reus facere, hoc in pertinet ad
questionem de homicidio, ubi de iis disputant Doctores.

SECTIO VI

De obligationibus Advocati, et Notarij.

De Advocatis dubitatur primo: utrum Advocatus peccat defen-
dendo causam iniustam. Tertium est imprimis Advocatum debere
persequi diligentem iniustitiam causam antequam eam defenden-
dam suscipiat. Tertium etiam est peccare, graviter si ex ma-
litia vel ignorantia culpabili suscipiat causam iniustam, & qui-
dem cum obligatio restituendi, ut constat ex S. Thom. in pras.
g. 63. art. 3. & coeteris coarctat. tenetur a. restituere
damna omnia & expensas parti contraria, tenetur etiam restitu-
ere suo clienti expensas litis, nisi forte eum prius admonuerit
de iniustitia causae, tunc e. sibi imputabit. an vero tenetur
restituere etiam si pro poenam qua ipsi obtinuit applicari nisi
iniquè defendisset ream, diximus disp. praecedenti sect. 9. in fin.
Quod etiam advertere hoc peccatum habere, frequenter accidit
nam malitiam peritiam, quae plerumque solent exiri ab Advocatis, in
privilegio sui officij iuramentum de n. non suscipienda causa
prohibita vel improba, ut habetur in l. rem n. novam. §. Notarij
de iur. et in alijs legibus diversarum provinciarum.
Qualis vero culpa requiratur in Advocato ut imputetur ei
inadvertentia vel ignorantia, & rade ipsi tenetur ad restitu-
tionem damnaorum, colligi potest ex his quae diximus supra disp. 3.
sect. 2. de quo videri etiam potest Parlatovius cap. 2. qua-
tionum quodammodum, qui late de hoc puncto agit.

Tertio certum est post susceptam causam, quam
putavit iudicari postea tamen re. melius considerata dicit e. in-
iustam, teneri Advocatum admonere clientem & causam recedere.
ita docent omnes cum S. Tho. dicto art. 3. ad 2. quo etiam
causa h. potest inducere litigantes ad concordiam faciendam, cum reiat
actum e. ius partis adversae. potest tamen fieri quando existima-
ret suum clientem non assaturum a lite, sed venaturum adversarium,
tunc e. potest adversarius concludere concordiam qua redimere &
sua vexationem. an vero potest tunc Advocatus manifestare
sua adversario secreta sui clientis ut melius se defendat ab
iniuria